

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 13 mars 1931 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 175, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft fyra i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

i n o m f ö r s t a k a m m a r e n :

nr 243 av herr *Örne*; och

nr 246 av herrar *Bjurström* och *Gustav Hansson*; samt

i n o m a n d r a k a m m a r e n :

nr 400 av herr *Winkler*; och

nr 408 av herrar *Nygren* och *Lundström*.

I motionen I: 243 hemställles, att riksdagen måtte avslå propositionen.

I de likalydande motionerna I: 246 och II: 408 hemställles, att riksdagen måtte besluta den ändring i lagförslaget, att ur 2 § uteslutas orden: »där förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet».

I motionen II: 400 hemställles, att riksdagen måtte besluta den ändring i lagförslaget, att i 6 och 7 §§ orden: »i näringsverksamhet eller eljest vid företag av ekonomisk art eller vid verk, inrättning eller stiftelse anställd person» ersätts med orden: »hos annan anställd person».

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag och de väckta motionerna, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen samt motionerna.

Utskottet har fått mottaga skrivelser i ämnet från Stockholms handelskammare, Boråsordens postordergrossisters förening ävensom »Plagiatkontrollen» i Stockholm.

Förslagens tillkomst.

Frågan om lagstiftningens inskridande mot yttringar av illojal konkurrens bragtes redan 1897 inför riksdagen, i det att motioner då väcktes i båda kamrarna om avlåtande av skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om lagstiftningsåtgärder i ämnet. Lagutskottet avstyrkte emellertid motionerna, och dessa blevo också av kamrarna avslagna. En ny motion i samma syfte frambars vid 1904 års riksdag. Den tillstyrktes av lagutskottet, men kamrarna stannade i olika beslut, i det andra kammaren biföll, första kammaren däremot avlog utskottets hemställan. Sedan frågan ånyo motionsvis upptagits år 1905, beslutade riksdagen, mot lagutskottets avstyrkande yttrande, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, vilka lagbestämmelser kunde anses erforderliga och lämpliga till stävjande av illojal konkurrens, samt framläggande för riksdagen av det förslag, vartill den verkställda utredningen kunde föranleda. På grund av riksdagens nämnda skrivelse uppdrog Kungl. Maj:t den 6 mars 1908 åt den s. k. patentlagstiftningskommittén att verkställa bland annat den begärda utredningen.

Den 5 maj 1915 avgav kommittén betänkande med förslag till lagbestämmelser i ämnet. Betänkandet innehöll förslag dels till lag mot illojal konkurrens och dels till vissa ändringar i strafflagen, rättegångsbalken och andra författningar. Huvudförslaget upptog stadganden mot följande former av illojal konkurrens: 1) illojal reklam, 2) försäljning eller salubjudande av s. k. märkesartiklar till underpris, 3) present- och rabattmärkesystemen, 4) angivande av oriktigt geografiskt ursprung för varor, 5) nedsättande av annans näringsverksamhet, 6) obehörigt användande eller yppande av yrkeshemligheter samt liknande brott och 7) bestickning.

Över kommitténs förslag hördes kommerskollegium, patent- och registreringsverket samt åtskilliga korporationer och föreningar på olika områden av näringslivet.

Rörande två bland de former av illojal konkurrens, mot vilka kommittén förordat bestämmelser, nämligen obehörigt användande eller yppande av yrkeshemligheter samt liknande brott ävensom bestickning, har lagstiftning sedermera kommit till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag, vilket skedde genom lagen den 19 juni 1919 (nr 446) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Framställningar till Kungl. Maj:t om utvidgad lagstiftning mot illojal konkurrens ha därefter i stort antal inkommit från skilda näringssammanslutningar. Framför allt ha lagbestämmelser begärts mot illojal reklam i dess olika yttringar och, särskilt på senare tid, mot de s. k. present- och rabattmärkesystemen.

Det är dessa båda former av illojal konkurrens, som avses med den nu föreslagna lagstiftningen. Då förutvarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, upptagit denna lagstiftningsfråga till behandling, har han, enligt vad i statsrådsprotokollet för den 4 april 1930 uttalas, utgått ifrån den uppfattningen, att endast den verkligt illojala konkurrensen borde beivras, d. v. s. den konkurrens, i vilken mot god affärssed stridande medel tillgreps. Huruvida en viss affärsmetod — yttrade

departementschefen vidare — i allo och under alla förhållanden strede mot god affärssed, vore emellertid en fråga, varom viss osäkerhet rådde. Då härtill komme, att det gällde ett praktiskt taget för vårt land nytt lagstiftningsområde, berörande förhållanden av en synnerligen ömtålig natur, ansåge departementschefen det av vikt att framgå med stor försiktighet. Det kunde därför för närvarande komma i fråga att lagstifta endast mot sådana former av illojal konkurrens, beträffande vilka lagstiftningskravet bures upp av en mera allmän och enig opinion. Departementschefen avvisade sålunda utvägen att — såsom i vissa länder skett och såsom av en minoritet i patentlagstiftningskommittén föreslagits — genom en s. k. generalklausul såsom illojal konkurrens beteckna och förbjuda varje i konkurrenssyfte företagen handling, som stode i strid mot god affärssed. I fråga om de speciella formerna av illojal konkurrens hade departementschefen funnit förutsättningarna för ett legislativt ingripande föreligga beträffande den illojala reklamen och de s. k. present- och rabattmärkessystemen, de båda yttringar av illojal konkurrens, som vanligast förekomme och ifråga om vilka ett inskridande på lagstiftningens väg mest energiskt påyrkats.

I anslutning härtill blev kommittéförslaget i ifrågavarande delar överarbetat inom departementet och remitterades den 4 maj 1930, efter hemställan av departementschefen Bissmark, till lagrådet ett förslag till lag med vissa bestämmelser om illojal konkurrens, vilket innehöll nya bestämmelser i berörda båda avseenden samt dessutom upptog de gällande bestämmelserna i 1919 års lag, vilken således skulle upphöra att gälla.

Efter iakttagande av vissa av lagrådet gjorda erinringar har förslaget på hemställan av nuvarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, förelagts riksdagen.

Stadgandena rörande illojal reklam upptagas i förslagets 1 §. I dennas första stycke stadgas, att den, som i utövning av näringsverksamhet genom meddelande å vara, anslag eller skylt eller i annons, cirkulär, prospekt eller priskurant eller genom annat för ett större antal personer avsett meddelande i uppenbar strid mot god affärssed angående verksamheten eller däri utbudna varor eller prestationer lämnar oriktig uppgift, ägnad att framkalla uppfattningen om ett fördelaktigt anbud, straffes, där han haft eller bort hava vetenskap om uppgiftens oriktighet, för illojal reklam med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse från och med en månad till och med ett år. Dessutom skall uppkommen skada ersättas.

Vad som förbjudes är således i huvudsak att i *utövning av näringsverksamhet* genom offentlig reklam lämna oriktiga uppgifter angående verksamheten. Enligt 9 § förstås med näringsverksamhet — i enlighet med vad som stadgas i 1919 års lag — »varje huvudsakligen på ekonomisk vinst för dess utövare riktad yrkesmässig verksamhet». I statsrådsprotokollet den 4 april 1930 uttalas, att om det också framför allt vore inom handeln, industrien och hantverket som den illojala reklamen florerade, det icke kunde förnekas, att den

**Illojal
reklam.**

även gjorde sig gällande på andra områden av näringslivet i vidsträckt bemärkelse, så t. ex. inom olika yrken för utvinnande av naturprodukter, vidare inom skilda slag av transportyrken, försäkringsverksamhet och restaurationsrörelse samt likaså inom särskilda grenar av agenturverksamhet. Jämväl mot den illojala reklam, som kunde förekomma inom arkitekt-, advokat-, publicist- och skriftställaryrkena, avsåges att bereda skydd.

Endast den näringsidkare, som angående sin verksamhet på nämnda sätt lämnar oriktiga uppgifter, kan således straffas. Lämnande av oriktiga uppgifter till förmån för annans näringsverksamhet faller icke under straffbudet. Med denna begränsade avfattning av straffbudet har man ansett ändringar i tryckfrihetsförordningen icke erforderliga. Stadgandet i dennas § 1 mom. 1, att ingen må i annan ordning eller i annat fall än denna grundlag stadgar kunna för tryckt skrifts innehåll tilltalas eller straffas, anses med denna konstruktion av förevarande brott icke hindra, att en näringsidkare kan dömas för illojal reklam även då den oriktiga uppgiften lämnas allmänheten med hjälp av en tidningsannons. Därvid har framhållits, att vad nämnda stadgande i gällande tryckfrihetsförordning avsåg att hägna med grundlagsskydd vore *yttrandefriheten* i tryck och att stadgandet icke rimligen kunde utgöra hinder för kriminalisering genom allmän lag av ett förfarande, som borde anses brottsligt i helt annat avseende än såsom ett överskridande av den lagliga yttrandefriheten. I denna riktning uttalade sig de kommitterade, som 1912 avgåvo betänkande med förslag till tryckfrihetsförordning. Hinder har heller aldrig ansetts föreligga att enligt allmänna strafflagen döma den, som gjort sig skyldig till bedrägligt förfarande, även om den falska uppgiften lämnats i en annons eller eljest i tryckt skrift. I nämnda betänkande påpekas att förhållandet säkerligen skulle bli enahanda, om bedrägeri vore straffbart redan på försöksstadiet och försökshandlingen bestått endast i den vilseledande annonsen. Riksdagen har också förlidet år anslutit sig till samma betraktelsesätt genom antagande av propositionen nr 215 med förslag till sådan ändring i lagen om skydd för varumärken, att den, som i näringsverksamhet missbrukar annans varumärke, kan straffas, även om det skett i annons eller i tryckt affärshandling. För detta fall gäller att tidningsutgivaren icke kan straffas för innehållet i en sådan annons och detsamma skulle enligt föreliggande lagförslag bli fallet vid annonser med illojal reklam.

Om således som regel endast näringsidkaren själv kan straffas för illojal reklam till förmån för hans verksamhet — givetvis står han sådant ansvar även om han lämnat de oriktiga uppgifterna genom någon underordnad eller annan person — gäller dock härifrån ett undantag så till vida, att enligt andra stycket i 1 § bestämmelsen i första stycket skall gälla även den, som är anställd i eller eljest arbetar för annans näringsverksamhet och därvid självständigt bedriver sådan reklam, som i första stycket sägs. Såsom praktiskt betydelsefulla exempel har inom lagrådet, på vars initiativ detta stadgande tillkommit, nämnts, att illojal reklam utövas av föreståndaren för en filial, belägen på annan ort än huvudaffären, eller av generalagenten för en utländsk grosshandlare eller fabrikant. Stadgandet kan emellertid bli tillämpligt även å en i ett företag

anställd särskild reklamchef eller å en reklambyrå, för den händelse man i något fall — vilket dock mera sällan torde inträffa — kan säga, att dessa självständigt och utan näringsidkarens tillskyndan lämnat oriktiga uppgifter.

Såsom nämnts föreligger illojal reklam i lagens mening endast då meddelandet, innehållande den oriktiga uppgiften, lämnats på ett mera *offentligt* sätt. Lagstiftningens utsträckande till lämnande av oriktiga uppgifter till enskilda kunder har ansetts vara förenat med betänkligheter. Enligt tredje stycket i 1 § hänföres till meddelande enligt denna paragraf jämväl framställning i bild eller genom annan särskild anordning.

Den oriktiga uppgiften skall angå »*verksamheten eller däri utbjudna varor eller prestationer*». Detsamma avsågs i patentlagstiftningskommitténs ovan berörda förslag i denna del, varvid i själva lagtexten såsom exempel upptogos uppgifter »om en affärs ålder eller storleken av dess omsättning, om varors eller yrkesprestationers beskaffenhet, om deras pris eller dettas beräkande, om varors mått, vikt eller mängd, om sättet för varors framställning, om förvärvat titel, prisbelöning eller annan utmärkelse, om varors ursprung, om deras åtkomst, om sättet för varors anskaffning, om särskild anledning till en försäljning, om varors egenskap av överblivna rester eller dylikt eller om storleken av varuförråd.» En sådan exemplifiering i själva lagtexten har nu ej ansetts nödig.

Den lämnade uppgiften skall vidare vara »*ägnad att framkalla uppfattningen om ett fördelaktigt anbud*» samt stå »*i uppenbar strid mot god affärssed*». Meningen är således icke att förbjuda varje oriktig uppgift. Genom den begränsning, som nämnda uttryck innebära, avses att utesluta bland annat sådana inom affärsvärlden ofta förekommande överdrifter vid berömmandet av en vara eller yrkesprestation som t. ex. »prima varor», »oöverträfflig», »outslitlig», ävensom sådana fall, då en meddelad oriktig uppgift endast i mindre mån är ägnad att vilseleda eller verka lockande. Är den lämnade uppgiften osann, uteslutes däremot icke lagens tillämplighet däraf, att exempelvis ett försäljningsanbud verkligen, fast på annan grund än den angivna, är gynnsamt i något visst avseende eller kanske t. o. m. i sin helhet betraktat. För att lagen skall vara tillämplig fordras icke ens bevisning därom att någon verkligen blivit vilseledd genom den oriktiga uppgiften, utan det är nog att uppgiften varit ägnad att vilseleda. Bland annat härigenom framträder skillnaden mellan illojal reklam och bedrägeri.

Överträdelse av 1 § medför icke blott straff utan även *skadeståndsskyldighet* till den näringsidkare, som av de oriktiga uppgifterna lidit skada. Häremot har bland annat erinrats, att det vore hart när omöjligt att ens tillnärmelsevis bedöma den skada, som t. ex. en annons av en på långt avstånd bosatt firma kunde förorsaka affärsmännen på de skilda platser, där annonsen publicerades, samt att hoppet om skadestånd lätt kunde föranleda till onödiga och trakasserande rättegångar. Till statsrådsprotokollet den 4 april 1930 yttrade föredragande departementschefen, att dessa erinringar visserligen vore beaktansvärda men dock ej av beskaffenhet att föranleda någon avvikelse från förslaget i denna del. Vål vore det riktigt — anförde departementschefen vidare — att

understundom svårigheterna att fastställa ett skäligt skadeståndsbelopp kunde komma att visa sig högst betydande, detta så mycket mera som i mål av förevarande slag det i regel gällde utdömande av ersättning för förlorad vinst, som någon ansåge sig ha kunnat påräkna, men å andra sidan måste det betecknas såsom oegentligt att aldrig medgiva rätt till skadestånd, icke ens då sådant utan alltför stora vanskligheter kunde beräknas, något som särskilt vore möjligt i fall, där endast ett fåtal konkurrenter till lagöverträdaren funnes. Faran för obefogade rättegångar motvägdes i viss mån av risken att få betala ej blott egna utan även motpartens rättegångskostnader och kanske till och med bliva rekonventionsvis dömd till ansvar.

För stadgandena angående *åtalsrätten m. m.* vid illojal reklam redogör utskottet här nedan.

**Present-
och rabatt-
märkes-
systemen.**

Enligt lagförslagets 2 § straffes den, som vid utövning av detaljhandel utan ersättning eller för särskilt lågt beräknat pris lämnar eller erbjuder viss vara eller i varor inlösbart rabattmärke under förutsättning att köp sker av annat slags vara, där förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet, med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor; ersätte ock uppkommen skada.

Tillämpningen av denna paragraf är således begränsad till *detaljhandeln*. I statsrådsprotokollet den 4 april 1930 uttalas härvidlag: Att märka är dock, att om en fabrikant eller grossist säljer direkt till allmänheten, han därvid är att betrakta såsom detaljist. Lämnar eller utlovar han presenter vid köp av hans varor hos detaljhandlarna, är paragrafen ävenledes tillämplig å honom. Använder han sig vid försäljning genom detaljhandlarna av dessa som mellanhand vid lämnande eller utlovande av presenter i hans namn, kan eventuellt såväl den ene som den andre bliva ansvarig, antingen såsom gärningsman eller såsom delaktig. Presentgivande från en fabrikants eller grossists sida till försäljare i senare hand faller däremot ej under förbudet.

Lämnande eller erbjudande av vara för *särskilt lågt beräknat pris* likställes med varans tillhandahållande gratis. Såsom skäl härför har bland annat anförts, att om endast det rena presentsystemet förbjödes, den andra metoden kunde antagas komma att i stället anlitas.

Vad som förbjödes är lämnande eller erbjudande av *vara* eller i *varor* inlösbart rabattmärke. Lämnas rabatt i penningar eller är rabattmärkena inlösbara i penningar, faller detta ej under straffbudet.

Förbudet gäller för den händelse present eller rabattmärke lämnas *under förutsättning att köp sker av annat slags vara*. Häri ligger att present- eller rabattgivandet skall ha på något sätt satts i system. Detta kan gälla icke blott om presenten eller rabatten gives uteslutande vid köp av viss vara utan även om detta sker vid köp av varor till viss myckenhet eller för visst belopp eller t. ex. om förmånen kommer den till godo, som under viss tid gör de största uppköpen i den ifrågavarande affären.

Endast lämnande av present i *annat slags vara* är förbjudet. Förslaget överensstämmer härvidlag med uppfattningen hos fyra reservanter inom patent-

lagstiftningskommittén, under det att dennas majoritet föreslog förbud mot presentgivning även i samma varusort.

Slutligen är att märka, att paragrafen under angivna omständigheter förbjuder såväl lämnande som erbjudande av presenter, *även till enskilda kunder*. Den förutsätter alltså, i motsats till bestämmelserna för undertryckande av illojal reklam, icke ett mera offentligt meddelande. Då nämligen det förhållandet, att presentgivning tillämpas i en affär, lätt blir känt under hand, har en sådan begränsning ansetts ej vara på sin plats. De skäl, som i fråga om illojal reklam tala för en mindre omfattande lagstiftning, ha ansetts icke här i samma grad föreligga. Huruvida presenten tillhandahålles köparen själv eller dennes ombud vid köpet, är utan betydelse för paragrafens tillämplighet.

Även om de nu angivna förutsättningarna föreligga, skola emellertid enligt förslaget present- och rabattmärkessystemen icke i varje fall kunna straffas. Domstolen har ytterligare att pröva, huruvida »förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet». Anses detta ej vara fallet, blir förfarandet strafffritt. Motionerna I: 246 och II: 408 avse härutinnan en skärpning av lagrummet, i det att enligt yrkandena i dessa motioner någon sådan förutsättning för straffbudets tillämplighet icke skall uppställas. Lämnande eller erbjudande av presenter skulle m. a. o. enligt dessa motionärers mening vara förbjudet, även om det i det särskilda fallet får anses, att en verklig förmån erbjudits kunderna.

Motionärerna stå i detta avseende på samma ståndpunkt som patentlagstiftningskommittén. I dennas förslag uppställdes icke nämnda förutsättning. Kommittén yttrade härvidlag bland annat, att även om det förekomme en presentgivning, som strängt taget icke kunde kallas illojal, d. v. s. där presenten verkligen erhöles gratis, alltså utan förhöjning av priset å de sålda varorna, och presenten vore av beskaffenhet och värde som uppgivits, motsatsen dock ofta eller kanske oftast vore fallet. Med hänsyn till de olägenheter och faror, som ifrågavarande metoder medförde för näringslivet och vilka vanligen ytterst ginge ut över allmänheten, framför allt köpare bland de mindre bemedlade samhällsklasserna, hade det för effektivitetens skull befunnits nödigt att under lagstiftningen inbegripa även förstnämnda fall. Det kunde emellertid icke anses innebära något oberättigat tvång på den lojala handeln, om det förbjödes en affärsman att begagna sig av ett försäljningssätt, angående vilket starkt kunde ifrågasättas, huruvida detsamma vore fullt förenligt med själva handelns natur, och som i varje fall icke vore outhärligt.

I det till lagrådet remitterade förslaget upptogs såsom ytterligare förutsättning för straffbudet ett tillägg av i huvudsak nämnda innebörd. Såsom skäl härför anförde departementschefen, att genom ett generellt stadgande sådant som det av kommittén föreslagna lagen även skulle komma att förbjuda ett presentgivande i fall, där något uppskörtande av allmänheten icke föreläge utan fastmera en verklig förmån erbjödes kunderna. Det gällde även här att på ett sakenligt sätt uppdraga gränsen mellan å ena sidan den otillbörliga och å andra sidan den lojala men för andra besvärande konkurrensen. Visserligen förhölle det sig så, att med den föreslagna lydelsen av stadgandet vissa

svårigheter kunde uppstå vid dess praktiska tillämpning, men syntes nämnda olägenhet vara mindre än den, som skulle vidlåda en bestämmelse, varigenom det bleve förbjudet att lämna presenter, även där det vore till fördel för allmänheten. De mest stötande yttringarna av presentsystemet komme i varje fall att drabbas av förbudet.

Lagrådet anförde häremot bland annat:

Det må vara sant, att stundom den köpta varan tillika med presenten representerar ett sådant värde, att affären ur köparens synpunkt får anses fördelaktig, men oftast läser presenten vara av mycket enkel, kanske underhållig beskaffenhet eller värdet av densamma elimineras genom ett högre pris å köpeobjektet. Då härtill kommer, att presenten kan bestå av föremål, varav köparen egentligen ej är i behov, torde med fog kunna sägas, att i stort sett någon verklig förmån icke beredes allmänheten genom presentsystemet. Med hänsyn till allmänhetens intresse synes därför skäl saknas att i den föreslagna ansvarsbestämmelsen införa nämnda begränsning. Ej heller har sådan inskränkning påyrkats av någon utav de representanter för näringslivet, vilka deltagit i kommittéarbetet. Att affärsmännen önska ett ingripande mot presentsystemet, oavsett om det innebär ett uppskörtande av allmänheten eller ej, är också förklarligt i betraktande av att detta system — i sig självt onaturligt och stridande mot sunda affärsprinciper — måste verka i hög grad menligt på den lojala handeln.

På dessa skäl hemställde lagrådet, att ifrågavarande förutsättning för straffbudets tillämplighet måtte utgå.

Nuvarande departementschefen har som skäl för att denna lagrådets hemställan icke följts anført bland annat:

För egen del är jag lika litet som min företrädare beredd att nu föreslå ett generellt förbud mot presentgivning. Väl är det riktigt, att presentsystemet mången gång innebär ett uppskörtande av allmänheten. Så är dock icke alltid händelsen. Fall förekomma helt visst, då systemet ej kan karakteriseras såsom en vilseledande prissättning, och det läser ej heller kunna bestridas, att allmänheten understundom — då exempelvis i marknaden utföres en ny artikel eller då eljest en skarp konkurrens igångsättes — kan genom presentsystemet erbjudas verkliga förmåner. Det gäller därför, liksom vid andra former av konkurrens, att väl skilja mellan osund sådan och en allenast besvärande. Villigt skall medgivas, att i tillämpningen en gränsdragning kan medföra svårigheter. Min uppfattning är emellertid, att stadgandet kommer att få sin största betydelse däri, att det skänker stöd åt den lojala handeln i dess strävanden att bekämpa det osunda presentsystemet och därvid möjliggör ett ingripande åtminstone i de mera flagranta fallen. Tilläggas må, att ett inskridande mot presentgivningen i vidare omfattning än här ifrågasatts näppligen står i överensstämmelse med rådande uppfattning hos allmänheten.

Motionärerna ha åberopat vad lagrådet yttrat och därutöver anført bland annat:

I stort sett torde man väl kunna säga, att all presentgivning i samband med varuförsäljning är ett sätt att vilseleda allmänheten, ty det är uppenbart, att presentgivning eller icke presentgivning helt och hållet är en kalkylfråga och i alla de fall, där presenter tillgripas för att stimulera köplusten, det är den köpande allmänheten som själv i sista hand får betala kostnaderna. Även om i enstaka fall undantag skulle bekräfta denna regel, så torde man näppeligen kunna påstå, att dylik presentgivning innebär sådana fördelar, att det kan vara

stridande mot allmänhetens intressen, att den helt förbjödes. Olägenheterna av presentgivningssystemet för såväl näringslivet som allmänheten äro otvivelaktigt så betydande, att de många gånger om uppväga de eventuella fördelar, som i enstaka fall möjligen skulle kunna påvisas.

Presentgivning i samband med varuförsäljning har på sistone tilltagit i så oroväckande grad, att ett odisputabelt behov föreligger att få denna utveckling stäckad, försåvitt man överhuvud taget har något intresse av att bekämpa de osunda företeelserna inom näringslivet. I tävlan om allmänhetens köplust ha ett flertal firmor tillgripit denna metod, och utvecklingen tenderar oförtydligt att gå i den riktningen, att all detaljhandel så småningom föres in på liknande vägar. Näppeligen kan detta anses vara en sund utveckling.

I sitt uttalande om den ovannämnda generalklausulens lämplighet eller icke framhåller justitieministern, att en sådan klausuls genomförande i allt för stor utsträckning skulle »göra lagskiparen till lagstiftare», något som han finner mindre lämpligt. Det kan emellertid ifrågasättas, om icke just detta blir fallet, därest den av Kungl. Maj:t föreslagna formuleringen av § 2 skulle genomföras. Helt visst blir det för domstolarna en mycket vansklighetsfull uppgift att avgöra, när presentgivning skall anses innebära ett utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet och när detta ej är fallet.

Även i 2 § har föreslagits en *skadeståndsbestämmelse*, därvid departementschefen dock uttalat, att en dylik bestämmelse i praktiken är förenad med kanske ännu större vanskligheter på detta område.

För vissa stadganden angående *åtalsrätt m. m.* vid förevarande förseelser redogör utskottet här nedan.

De under rubriken »obehörigt användande eller yppande av yrkeshemligheter samt liknande brott» i lagförslagets 3—5 §§ upptagna bestämmelserna ha oförändrade här upptagits från 1—3 §§ i 1919 års lag.

Yppande av yrkeshemligheter m. m.

Även de under rubriken »bestickning» i 6—8 §§ upptagna bestämmelserna äro oförändrade hämtade från 1919 års lag, där de återfinnas i 4—6 §§.

Bestickning.

Såväl 6 § som 7 § ha avseende å »i näringsverksamhet eller eljest vid företag av ekonomisk art eller vid verk, inrättning eller stiftelse anställd person». Enligt 6 § straffas den, som lämnar, utlovar eller erbjuder muta åt sådan person. I 7 § stadgas straff för det fall att sådan person tager, låter åt sig utlova eller begär muta.

I motionen II: 400 yrkar herr Winkler sådan ändring av dessa paragrafer, att de skulle omfatta varje »hos annan anställd person».

Patentlagstiftningskommittén föreslog i sitt betänkande samma lydelse av dessa stadganden, varom herr Winkler nu hemställt.

Till stöd härför anförde kommittén:

Även rent privata tjänare äro »anställda» i ordets här använda betydelse. Härutinnan överensstämmer förslaget med den engelska och därmed likartade lagar, varemot den tyska lagen ej omfattar dylika tjänare. Då enligt kommitténs förslag fordras, att ersättningen i fråga skall hava karaktären av muta och vara avsedd att förmå den anställda att framdeles företaga en handling av i lagen angivet innehåll, synes icke vara att befara, att genom den vidsträckt betydelse, som givits åt begreppet »anställd», lagen skulle vara

för omfattande. Vanliga drickspenningar samt brukliga julpresenter och liknande gåvor falla regelmässigt ej under lagens bestämmelser. Skulle emellertid undantagsvis inträffa, att nyssnämnda förutsättningar äro för handen i fråga om gåva till en rent privat tjänare, att således verklig bestickning föreligger, är och bör enligt kommitténs uppfattning också lagen vara tillämplig. Genom sådan bestickning av en rent privat tjänare torde nämligen ej blott dennes principal utan ock konkurrenser till den mutande kunna avsevärt skadas. Någon giltig anledning synes ej föreligga, varför exempelvis bestickning av chauffören för en i allmän trafik nyttjad automobil, maskinisten vid värmeledningen i ett affärsetablissemang eller föreståndarinnan för en restaurang skulle medföra ansvar, men icke bestickning av chauffören för en privat automobil, maskinisten vid värmeledningen i ett privat hus, kanske ett stort hyreskomplex, eller hushållerskan i ett enskilt hem. Att i förevarande hänseende bedöma de inom industrien, handeln etc. anställda och deras tillskyndare strängare, att giva dem en ogynnsam särställning, kan näppeligen anses riktigt. I bådadera fallen är fråga om bestickning inom näringslivet, låt vara att den ena kontrahenten kan vara en person i rent privat tjänst. Får man, att sådana personer skola trakasseras med obefogade rättgångar, torde av naturliga skäl icke vara stor. Också har t. ex. i det av maskinaffärernas förening avgivna yttrande över riksdagens skrivelse i ämnet en så vidsträckt lagstiftning förordats. I Tyskland hava ej heller uttryck för missnöje sakens med därvarande lags begränsning.

Denna mening omfattades av sex av kommitténs ledamöter. Dess ordförande och fyra ledamöter avgåvo särskilda yttranden, vari påyrkades att de föreslagna stadgandena icke skulle bliva tillämpliga å alla anställda. I yttrande av ordföranden, vari tre ledamöter instämde, föreslogs den lydelse av dessa stadganden, som sedan blev lag. I detta yttrande anfördes bland annat:

Det syntes icke kunna bestridas, att det alltmera överhandtagande användandet av mutor, som, enligt vad sakkunniga vitsordat, blivit till en verklig kräftskada för vårt näringsliv, och för vars bekämpande på lagstiftningens väg så kraftiga röster höjts bland näringslivets målsmän, vore att finna i fråga om sådana ekonomiska uppgörelser, för vilkas åstadkommande det gällde att muta personer, vilka vore anställda i närings- eller annan liknande verksamhet. Visserligen hade i utlåtanden, som avgivits, även uppgörelser av annat slag berörts, såsom då maskinaffärernas förening bland exemplen å bestickning upptagit det fall, att husjungfrun av specerihandlaren eller slaktaren erhåller kontant gottgörelse, viner, teaterbiljetter m. m., för att inköp av varor skall ske just hos denne leverantör. Erfarenheten syntes emellertid giva vid handen, att bestickning i egentlig mening av enskilda tjänare hos oss endast undantagsvis förekomme. Vad som förekomme — förr dock mera än nu — vore, att handlande till jul gäve jungfrurna hos sina kunder smärre presenter. Även om detta bruk vore ganska betungande för handlandena, kunde dock detsamma i allmänhet icke betraktas såsom något mutande i lagens mening, varför icke heller med pluralitetens avfattning av bestämmelserna nämnda bruk torde kunna på laglig väg med framgång beivras. Ett verkligt mutande av enskilda tjänare kunde givetvis förekomma och detta vore då, liksom varje annat mutande, obestriddligen straffvärt. Mot ett straffbeläggande härav syntes teoretiskt näppeligen någon invändning kunna göras, men ett sådant stadgande skulle vara förenat med väsentliga praktiska olägenheter. Indragandet under lagen av de säkerligen till hundratusental uppgående tjänarinnorna i våra privata hushåll vore en synnerligen ömtålig sak. Därigenom komme man in på familjelivets område och kunde där i onödan

tillskapa mycket av obehag och förvecklingar. För lagstiftningens ingripande i nu omhändertade förhållanden kunde något verkligt behov icke anses föreligga. Om genom en lag mot bestickning mutandet i det offentliga livet bleve bekämpat och betraktat såsom något förkastligt och straffbart, kunde man antaga att liknande företeelser på det rent privata området bleve än sällsyntare än förut. Även om i undantagsfall bestickning skulle förekomma och bliva ostraffad — t. ex. då fråga vore om en fullt självständig hushållerska, en chaufför för en privat automobil, en trädgårdsmästare å en egendom, där trädgårdsskötsel ej dreves för avsalu — vore dock detta vida att föredraga framför att under lagen inordna hela den stora klassen av tjänarinnor i familjerna.

Då dåvarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Löfgren, i propositionen till 1919 års riksdag följde reservanternas förslag, anfördes såsom skäl allenast, att de missförhållanden, som föranlett lagstiftningsförslagen, i vårt land framträtt huvudsakligen med avseende på personer, anställda i näringsverksamhet. Vid den följande riksdagsbehandlingen förekom intet rörande detta spörsmål.

I motionen anför herr Winkler nu bland annat:

I motsättningen mellan dessa båda meningar ligger en betydande svårighet vid bekämpandet av mutsystemet. Respekten för lagen riskeras om samma gärning, som bestraffas när den begås av chauffören A., anställd hos Aktiebolaget H. & Co., blir straffri när den begås av chauffören B., anställd hos direktören H. Eller om styrelsen för Aktiebolaget S. blir bötfälld för en guldklocka, given till fröken P., hushållerska för stiftelsen X. Y., men blir straffri för en klocka, given till fröken P:s syster, anställd som hushållerska hos herr Z.

Det kan icke förnekas, att en påtaglig lucka i lagen här föreligger, vilken, om den bibehålles, försvårar rotfästandet i det allmänna rättsmedvetandet av insikten om det ohederliga i att giva och taga mutor.

Huvudskälet till att lagen icke redan från början kom att omfatta även hos privatpersoner anställda lär hava varit, att man icke ville låta lagen komma i tillämpning på den stora hembiträdeskåren. Numera torde emellertid endast i undantagsfall förekomma, att hembiträden i bestickningssyfte mottaga eller erhålla gåvor från handlande, där resp. familj gör sina inköp, varför olägenheten av att denna kategori anställda komme att omfattas av lagens bestämmelser icke längre kan tillmätas någon avgörande betydelse.

Den olikhet inför lagen, som nu råder mellan »i näringsverksamhet anställda» och »hos privatpersoner anställda», kan i längden icke verka annat än demoraliserande och i sin mån förtaga syftet med lagstiftarens ingripande mot här ifrågavarande form av illojal konkurrens, vilken tyvärr alltjämt florerar även i vårt land. Lättheten att dölja brottet och svårigheten att åstadkomma bevisning kräver såsom motvikt en mycket enkelt och tydligt utformad rättsregel. Det effektivaste hindret mot bestickningsväsendets utbredning är otvivelaktigt en klar och bestämd känsla hos den enskilde individen, att mutning icke blott är något rättsstridigt utan även något så föraktligt att ingen om sin heder mån man eller kvinna får besudla sig därmed. Men för att de unga, som årligen träda ut i livet, skola kunna övertygas om att rättrådighet och obesticklighet äro nödvändiga förutsättningar för all pliktuppfyllelse, får icke i själva lagen vara inskrivet ett medgivande, att bestickning under vissa omständigheter är tillåten eller åtminstone straffri.

Då Kungl. Maj:t nu föreslagit en revision av lagen om illojal konkurrens, anser jag att denna revision bör göras så grundlig, att även ovanberörda olägenhet avhjälpes. Den institution, institutet för bekämpande av mutor och be-

stickning, som år 1923 bildades med uppgift att söka motarbeta mutor och hemliga provisioner, lär också hava erfarenhet av att lagen genom sin begränsning till »i näringsverksamhet anställda» haft alltför inskränkt räckvidd. Och då det skäl, som tidigare anförts mot en mera omfattande lagstiftning på området, genom ändrad kutym i detaljhandeln praktiskt taget förlorat betydelse, synes allt tala för att lagbestämmelserna mot mutor och bestickning nu givas allmängiltig form.

Allmänna bestämmelser. Bestämmelsen i 9 §, att med näringsverksamhet i denna lag förstås varje huvudsakligen på ekonomisk vinst för dess utövare riktad yrkesmässig verksamhet, kvarstår från gällande lag (7 §) och är av utskottet omnämnd här ovan.

Åtalsrätten. I 10 § regleras vem som är berättigad att anställa talan enligt lagen. Bestämmelserna under 2) och 3) angående anställande av talan för yppande av yrkeshemlighet o. d., respektive för bestickning, äro oförändrade upptagna från den gällande lagen. Under 1) utsåges, att talan i de uti 1 och 2 §§ avsedda fallen — d. v. s. de med den föreslagna nya lagstiftningen avsedda fallen — må föras av »varje näringsidkare inom samma eller likartad yrkesgren som den, inom vilken brottet begåtts, så ock, utom beträffande skadestånd, varje sammanslutning för främjande av yrkesintressen, såframt näringsidkare, varom nu nämnts, äro företrädda inom sammanslutning och denna äger att kära inför domstol».

I paragrafens sista stycke stadgas vidare, att allmän åklagare även må väcka påstående om straff för brott, varom i lagen förmåles, dock i de uti 3 och 5 §§ nämnda fall (yppande av yrkeshemlighet o. d.) endast efter angivelse av den, som, enligt vad under 2) sägs, äger anställa talan i anledning av sådant brott.

Bestämmelserna angående anställande av talan i de uti 1 och 2 §§ avsedda fallen överensstämja med patentlagstiftningskommitténs förslag i dessa delar, dock med den skillnad att enligt kommitténs förslag allmän åklagare skulle få föra talan endast efter angivelse av sådan näringsidkare eller sammanslutning, som upptages under 1) i 10 §.

I fråga om de skäl, som kommittén och departementschefen i dessa avseenden anført, får utskottet hänvisa till propositionen sid. 37 o. f.

Enligt gällande lag äger allmän åklagare föra talan för yppande av yrkeshemlighet o. d. samt för bestickning endast efter angivelse av de enskilda åtalsberättigade. I samband med att enligt föreliggande förslag allmän åklagare vid de nya brottsarterna tillerkänts åtalsrätt även utan angivelse har sådan allmän åtalsrätt föreslagits även vid bestickning.

Fortsatt brott.

För de båda nya brottsarterna har (11 §) upptagits den av kommittén föreslagna, i vissa författningar förekommande avvikelser från vanliga straffrättsliga grunder, enligt vilken den, som under tid, då han är ställd under tilltal för ifrågavarande brott, fortsätter samma brott, skall för varje gång åtal därför anhängiggjorts fällas till det straff, som är bestämt för sådant brott. På hemställan av lagrådet har denna princip fått tillämpning även beträffande brott mot 5 §.

Lagförslagets 12 § har oförändrad upptagits från den gällande lagens 9 § 12 och 13 §§. och berör icke de nya brottstyperna.

Enligt 13 § skall den, som vill fordra skadestånd enligt förevarande lag, anhängiggöra sin talan hos domstol inom två år från den dag, då skadan timade. Samma begränsning av den vanliga tioåriga preskriptionstiden gäller enligt nuvarande lags 10 §.

Enligt utskottets mening bör frågan om en utvidgad lagstiftning mot **Utskottet.** illojal konkurrens nu bringas till lösning. Att de lojala näringsidkarna starkt känna bristen på en sådan lagstiftning, därom vittna såväl en mångfald under årens lopp till Kungl. Maj:t inkomna framställningar i ämnet som ock upprepade andra offentliga opinionsyttringar från dessa håll. Icke blott för köpmännen är det emellertid av betydelse att den illojala konkurrensen i görligaste mån bekämpas. Även den stora allmänheten har det största intresse av att dessa metoder icke få breda ut sig. Samhället har härvidlag att söka tillgodose på en gång näringsidkarnas och allmänhetens intressen. Uppfattningen av vad som därvid bör gillas eller ogillas kunna visserligen skifta. Den illojala konkurrensen i alla dess yttringar låter sig heller icke nedslå allenast genom lagstiftning. Gemensamma strävanden och åtgärder från näringsammanslutningarnas sida måste därvid alltid medverka. Erfarenheten visar dock att dessa icke äro tillfyllest. I de fall då lagstiftningskravet uppbäres av en mera allmän och enig opinion böra statsmakterna icke vägra sitt stöd åt dessa strävanden. Vid den nu föreslagna lagstiftningen har man också framgått med största försiktighet. I utlandet lämnar lagstiftningen merendels skydd åt vida flera former av illojal konkurrens. Endast beträffande två särskilda former därav ha vissa bestämmelser nu föreslagits. Om än i denna begränsning kan ligga en fara, att den illojala konkurrensen skall söka sig andra vägar, finner utskottet det riktigt att tillsvidare icke gå längre än som skett. Såsom nedan omförmäles vill utskottet dock i ett avseende föreslå en skärpning av de föreslagna bestämmelserna.

Vad först angår bestämmelserna mot illojal reklam vill utskottet framhålla, att dessa innefatta förbud endast mot sådan reklam, som innehåller direkt osannfärdiga uppgifter. Det är icke fråga om att med lagstiftningsåtgärder beröra annan reklam, hur besvärande för konkurrenter den än må vara. Att vid offentlig reklam oriktiga uppgifter icke lämnas, ligger tydligen icke blott i konkurrenternas utan i hög grad även i allmänhetens intresse. Straffbestämmelserna mot bedrägeri äro här icke tillräckliga, bland annat därför att deras tillämplighet förutsätter, att det i det särskilda fallet kan bevisas att någon blivit vilseledd och åsamkats förlust. Trots gjorda bemödanden sakna de lojala näringsidkarna möjlighet att förhindra den osannfärdiga reklamen. Att denna på senare år icke avtagit utan snarare nått ökad utbredning har från många näringsorganisationers sida betygats. I en till utskottet från Stockholms handelskammare inkommen skrift framhålles detta med styrka gentemot den av herr Örne i ovannämnda motion hävdade motsatta uppfattningen. Den offentliga reklamens alltmera vidgade omfattning och resurser innebära tyd-

ligen ökade faror för en urartning. Häri ligger en ytterligare anledning att på alla sätt söka bekämpa den osannfärdiga reklamen. Då man enligt den föreslagna nya bestämmelsen stadgar straff för näringsidkare som i meddelande till allmänheten — i tryckt skrift eller annorledes — lämnar oriktiga uppgifter rörande sin verksamhet, synes man därigenom vinna det väsentliga för ifrågavarande syfte utan att träda vår grundlagshägnade yttrandefrihet för nära. Det närmare innehållet i 1 § har icke givit utskottet anledning till erinran.

I fråga om de s. k. present- och rabattmärkessystemen, vilka avhandlas i förslagens 2 §, ansluter sig utskottet till den uppfattning, enligt vilken straff bör inträda oberoende av den i propositionen upptagna förutsättningen, att »förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet». Skälen för denna uppfattning ha utvecklats av patentlagstiftningskommittén och lagrådet samt i motionerna I: 246 och II: 408. Utskottet får i detta avseende hänvisa till redogörelsen här ovan (sid. 7 o. f.).

Övriga bestämmelser i lagförslaget vill utskottet tillstyrka till antagande i oförändrat skick. Gentemot det av herr Winkler i motionen II: 400 väckta förslaget om utvidgning av de redan i gällande lag upptagna bestämmelserna rörande bestickning att avse varje »hos annan anställd person» — icke blott som nu de i näringsverksamhet o. d. anställda — får utskottet åberopa vad vid tillkomsten av 1919 års lag härutinnan förekom (sid. 9 o. f. ovan). Såvitt utskottet har sig bekant har sedan dess något behov av bestämmelsernas utvidgning icke i praktiken framträtt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Härigenom förordnas som följer:

Illojal reklam.

1 §.

Den, som i utövning av näringsverksamhet genom meddelande å vara, anslag eller skylt eller i annons, cirkulär, prospekt eller priskurant eller genom annat för ett större antal personer avsett meddelande i uppenbar strid mot god affärssed angående verksamheten eller däri utbudna varor eller prestationer lämnar oriktig uppgift, ägnad att framkalla uppfattningen om ett fördelaktigt anbud, straffes, där han haft eller bort hava vetskap om uppgiftens

oriktighet, för illojal reklam med böter från och med fem till och med två-tusen kronor eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse från och med en månad till och med ett år; ersätte ock uppkommen skada.

Lag samma vare om den, som är anställd i eller eljest arbetar för annans näringsverksamhet och därvid självständigt bedriver reklam, som i första stycket sägs.

Till meddelande hänföres enligt denna paragraf jämväl framställning i bild eller genom annan särskild anordning.

Obehörigt lämnande eller erbjudande av gåva eller liknande förmån.

2 §.

Den, som vid utövning av detaljhandel utan ersättning eller för särskilt lågt beräknat pris lämnar eller erbjuder viss vara eller i varor inlösbart rabattmärke under förutsättning att köp sker av annat slags vara, straffes, *där förfarandet innebär utnyttjande av allmänhetens godtrogenhet*, med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor; ersätte ock uppkommen skada.

2 §.

Den, som vid utövning av detaljhandel utan ersättning eller för särskilt lågt beräknat pris lämnar eller erbjuder viss vara eller i varor inlösbart rabattmärke under förutsättning att köp sker av annat slags vara, straffes med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor; ersätte ock uppkommen skada.

Obehörigt användande eller yppande av yrkeshemligheter samt liknande brott.

3 §.

I näringsverksamhet anställd person, som under den tid, tjänstavtalet är gällande, i avsikt att bereda sig eller annan fördel eller att göra skada, obehörigen använder sig av eller yppar fabrikationssätt, anordning, affärsförhållande eller annat, varom han under samma tid erhållit kännedom och som han vet utgöra en arbetsgivarens yrkeshemlighet, straffes med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor eller med fängelse från och med en månad till och med ett år; ersätte ock uppkommen skada.

Lag samma vare, om någon i annat fall, i avsikt varom i första stycket förmäles, obehörigen använder sig av eller giver annan del av ritning, mönster, modell, schablon eller dylik teknisk förebild, som han för utförande av arbete eller eljest för affärsändamål fått sig anförtrödd.

4 §.

Är gärning, som avses i 3 §, enligt 22 kap. strafflagen att bedöma såsom trolöshet mot huvudman, skall vad i sagda paragraf finnes stadgat ej vinna tillämpning.

5 §.

Om någon i avsikt, som omförmåles i 3 §, obehörigen använder sig av eller giver annan del av yrkeshemlighet eller i paragrafens andra stycke avsedd förebild, varom han vunnit kännedom genom honom lämnat meddelande av den i samma paragraf angivna art, varde, såframt han, då han mottog meddelandet, ägde kännedom om de förhållanden, som gjorde detsamma otillåtet, straffad på sätt i 3 § sägs ävensom förpliktad att gottgöra uppkommen skada.

Bestickning.

6 §.

Den, som lämnar, utlovar eller erbjuder gåva eller annan förmån till någon i näringsverksamhet eller eljest vid företag av ekonomisk art eller vid verk, inrättning eller stiftelse anställd person för att därigenom muta denne att vid avtal om inköp av varor eller utförande av arbete eller tagande av försäkring för dens räkning, hos vilken han är anställd, åt någon skaffa företräde framför annan eller att underlåta framställa anmärkning i fråga om fullgörande av sådant avtal, straffes med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor eller med fängelse från och med en månad till och med ett år; ersätta ock uppkommen skada.

7 §.

I näringsverksamhet eller eljest vid företag av ekonomisk art eller vid verk, inrättning eller stiftelse anställd person, som tager, låter åt sig utlova eller begär gåva eller annan förmån för att därigenom låta muta sig att vid avtal om inköp av varor eller utförande av arbete eller tagande av försäkring för dens räkning, hos vilken han är anställd, åt någon skaffa företräde framför annan eller att underlåta framställa anmärkning i fråga om fullgörande av sådant avtal, varde straffad på sätt i 6 § sägs ävensom förpliktad att ersätta uppkommen skada.

Emottagen muta eller dess värde tillfaller kronan.

8 §.

Vad i 6 och 7 §§ stadgats skall icke äga tillämpning, om gärningen är straffbar enligt 25 kap. strafflagen.

Allmänna bestämmelser.

9 §.

Med näringsverksamhet förstås i denna lag varje huvudsakligen på ekonomisk vinst för dess utöware riktad yrkesmässig verksamhet.

10 §.

Berättigad att anställa talan enligt denna lag är:

1) i de uti 1 och 2 §§ avsedda fall varje näringsidkare inom samma eller likartad yrkesgren som den, inom vilken brottet begåtts, så ock, utom beträff-

fande skadestånd, varje sammanslutning för främjande av yrkesintressen, såframt näringsidkare, varom nu nämnts, äro företrädda inom sammanslutningen och denna äger att kära inför domstol;

2) i de uti 3 och 5 §§ angivna fall den, vilkens yrkeshemlighet eller förebild obehörigen använts eller röjts; samt

3) i de uti 6 och 7 §§ omförmälda fall varje näringsidkare, som frambringa, tillverkar eller håller till salu varor eller utför arbete av samma eller liknande art som de varor eller det arbete, som skolat inköpas eller utföras, eller meddelar försäkring av samma slag som den försäkring, vilken skolat tagas, ävensom den anställdes arbetsgivare, där ej gärningen skett med dennes begivande, så ock, utom vad angår skadestånd, varje sammanslutning för främjande av yrkesintressen, beträffande vilken motsvarande förutsättningar som de under 1) angivna äro för handen.

Allmän åklagare må ock väcka påstående om straff för brott, varom i denna lag förmäles, i de uti 3 och 5 §§ nämnda fall dock endast efter angivelse av den, som, enligt vad under 2) sägs, äger anställa talan i anledning av sådant brott.

11 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för brott, varom i 1, 2 eller 5 § nämns, fortsätter samma brott, skall för varje gång åtal därför anhängiggjorts fällas till det straff, som är bestämt för sådant brott; dock må fängelsestraff icke ådömas för längre tid än sammanlagt ett år.

12 §.

Då vid domstol förekommer mål om obehörigt användande eller yppande av yrkeshemlighet eller om missbrukande av förebild, som avses i 3 § andra stycket, må på begäran av den, vilkens rätt förmenas hava blivit kränkt genom den åtalade handlingen, domstolen, därest målets offentliga handläggning prövas kunna för honom medföra ytterligare skada i samma hänseende, förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

13 §.

Var, som vill fordra skadestånd enligt denna lag, skall inom två år från den dag, då skadan timade, anhängiggöra sin talan hos domstol. Försummas det, have han förlorat sin talan.

14 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske efter allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1932.

Genom denna lag upphäves lagen den 19 juni 1919 (nr 446) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

B) att de i anledning av propositionen väckta motionerna I: 243 och 246 samt II: 408 måtte anses besvarade genom utskottets hemställan under A).

C) att den i anledning av propositionen väckta motionen II: 400 jämväl måtte anses besvarad genom utskottets hemställan under A).

Stockholm den 12 maj 1931.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Klefbeck*, *Larson* i *Lerdala**, *Anderson* i *Hägelåkra*, *Norling*, *Julin* och *Nordborg**;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Olsson* i *Rimforsa*, *Johansson* i *Brånalt*, fru *Östlund*, fröken *Wellin* samt herrar *Olsson* i *Mellerud*, *Rudén* och *Sjöström*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herr *Åkerman*, som med instämmande av herrar *Klefbeck* och *Norling*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i *Mellerud* och *Sjöström* yrkat avslag å propositionen samt därvid anfört:

Nu gällande bestämmelser mot bestickning och obehörigt användande eller yppande av yrkeshemligheter stadga straff för handlingar, vilka äro av den beskaffenhet att ingen invändning rimligen kan göras mot deras kriminaliserande. Brottbeskrivningarna äro vidare så klart avfattade, att desamma i tillämpningen icke torde vålla någon tvekan eller lämna rum för godtycke.

Helt annorlunda ligger frågan om gällande lags utsträckning till illojal reklam och till obehörigt lämnande eller erbjudande av gåva eller liknande förmån. Dylika handlingar framgå i ett flertal fall icke ur ett bedrägligt uppsåt utan bottna fastmera i en naturlig mänsklig strävan att åt den egna lovliga näringsverksamheten giva vidgat omfång och ökad vinst. Helt visst har denna strävan mången gång under den fria konkurrensen tagit klandervärda och mot god affärsed stridande former. Dylika motbjudande företeelser utrensas emellertid bäst genom den hederliga affärsvärlden själv och genom allmänhetens egen påpasslighet och urskillning. Att på detta område lita till straffbestämmelser är så mycket mindre på sin plats, som gränsen mellan det

tillåtna och otillåtna här blir omöjlig att rätt uppdraga, utan lagen måste göras efter mönstret av dessa i svävande och tånjbara ordalag avfattade lagar, vilka under namn av kautschuklagar blivit sorgligt ryktbara icke minst ur den synpunkten att genom dem allmänhetens aktning för lagen överhuvud undergräves.

2) av herrar *Larson* i Lerdala, *Anderson* i Hägelåkra och *Olsson* i Rimforsa, vilka på de av departementscheferna anförda skäl (sid. 7 o. f. ovan) hemställt,

att riksdagen måtte antaga den lydelse av 2 §, som Kungl. Maj:ts förslag upptager.

3) av greve *Spens* samt herrar *Julin*, *Nordborg*, *Björkman*, *Johansson* i Brånalt och *Rudén*, vilka ansett, att utskottets utlåtande från och med det stycke å sid. 14, som börjar med orden: »Övriga bestämmelser — —», bort erhålla följande lydelse:

»Övriga bestämmelser i lagförslaget vill utskottet tillstyrka till antagande i oförändrat skick. Det av herr *Winkler* i motionen II: 400 väckta förslaget om utvidgning av bestämmelserna rörande bestickning att avse varje »hos annan anställd person» — icke blott som nu de i näringsverksamhet o. d. anställda — finner utskottet emellertid böra tagas under allvarligt övervägande. Utskottet hänvisar i denna del till patentlagstiftningskommitténs och motionärens yttranden, återgivna här ovan (sid. 9 o. f.). Under den tid, som 1919 års lag varit i tillämpning, har det enligt uppgift i vissa avseenden framstått som en brist, att bestämmelserna angående bestickning icke fått tillämpning å alla anställda. Då utskottet ändock icke kan förorda en omedelbar lagändring i enlighet med herr *Winklers* yrkande, beror detta därpå, att utskottet anser en sådan lagändring böra föregås av en närmare utredning. Utskottet vill härutinnan föreslå en riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) = utskottets hemställan under A).

B) = utskottets hemställan under B).

C) att riksdagen i anledning av motionen II: 400 av herr *Winkler* måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, huruvida och i vilken omfattning gällande straffbestämmelser mot bestickning kunna göras tillämpliga å andra anställda än sådana som avses med gällande lag, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.»